



Док се по његовом сценарију снима филм Шишање, чија се премијера очекује на зиму, Димитрије Војнов, драматург и како каже – популаризатор домаћег филма, говори за „Политиколог“ о *Београдском фантому*, *Порно банди* и *Аждахи*, о томе зашто *Турнеја* није била адекватан кандидат за Оскара, филмовима који су га одушевили, али и разочарали. Ипак, Димитрије је оптимистичан по питању тренутне ситуације у српској кинематографији.

У једном тренутку, деловало је као да нам је кинематографија потпуно на самрти, онда се одједном појавило неколико наслова који су потпуно променили ситуацију. Пре две-три године када су почели да се појављују неки филмови које сматрам зачетницима такозваног, новог српског филма – то је *Шејтанов ратник*, рецимо, било је довољно да снимеш било шта што је свеже, било шта што је другачије – то већ само по себи може да се наметне. Сада су почели да се појављују квалитетни филмови тог правца, филмови који без икаквих ограда можеш да подржаваш и тиме се подигао ниво и тог алтернативног концепта који се нуди.

Када је изашао филм *Кад порастем бићу кенгур* рекли сте да су у Србији неспособни да сниме најобичнију жанровску романтичну комедију. Да ли се сада ситуација поправила када је реч о жанровским филмовима или је једини жанр – српски филм?

Постоји једна добра ствар у нашој кинематографији још увек – то што се наша кинематографија није довољно жанровски профилисала у том смислу да се није гетоизирала. Још увек данас ако снимеш филм у Србији и приказујеш га људима они то третирају генерално као српски филм. Ја мислим да је то потенцијално јако добро, јер онда чак нека остварења која су жанровски профилисана уколико су естетски квалитетна могу да дођу до публике, могу да имају неку врсту боље критичке рецепције

коју би тешко могли да очекујемо иначе. Почело је са неким жанровским профилисањем филмова код нас, али за жанр је потребно једно познавање традиције и један тачан фокус, шта заправо желиш да постигнеш. Мислим да код нас још увек аутори психолошки нису спремни да се баве озбиљно жанровским филмом. Пошто је неизвесно да ли ће бити следећег филма онда покушаваш да у том једном филму који снимаш кажеш што више ствари.

Да ли је добра одлука Академије за филм и науку да као српског кандидата за Оскара претходне године пошаљу филм Турнеја? (У конкуренцији су између осталих били и Љубав и други злочини, Четврти човек, Хадерсфилд, Милош Бранковић

Чарлстон за Огњенку

Читуља за Ескобара
)

Мислим да је то катастрофална одлука из више разлога. Први разлог је то што је та одлука потпуно нелегитимна јер *Турнеја* у том тренутку још увек није била у нашим биоскопима. Да би филм могао да буде у конкуренцији за Оскара мора да буде приказиван у биоскопима. Тако да је формално објашњење, како је уопште тај филм ушао у конкуренцију, било фиктивно приказивање филма у смедеревском биоскопу. Разумем интерес продуцентата, али оно што не разумем је та хистерија, нарочито у светлу две чињенице – да смо ми имали прошле године

Чарлстон за Огњенку

који је много спектакуларнији филм који би много боље комуницирао са страном публиком чистом снагом своје техничке савршености. Други филм који је потентан за то, био је филм

Љубав и други злочини,

Стефана Арсенијевића, који је већ био номинован за Оскара. Он већ има неку врсту предисторије која је на Оскарима јако важна.

У којој мери је страна публика у могућности да схвати филм као што је Турнеја?

Морамо да имамо на уму да се наши филмови не приказују генерално пред најширом публиком и у том смислу када говоримо о Америчкој академији, говоримо о људима који се баве филмом. Наравно да њима одређена уметничка вредност филма неће проћи непримећено, али њих с друге стране, нека техничка решења могу да импресионирају. Мислим да Турнеја није имала тим људима шта да понуди. Она је њима понудила једну

политичку причу коју су они већ наградили с филмом *Ничија земља*. С друге стране, Чарлстон за Огњенку као филм чији је редитељ у том тренутку био у Холивуду, чак и био у опцијама за неке америчке филмове, могао би да има подршку тих холивудских агената који би просто желели да још више афирмишу свог редитеља. Стефан Арсенијевић је имао ту предност и озбиљних страних продуцената и због своје номинације. У крајњој линији и

човек

Четврти

који би

имао проблем због тога што мислим да превише личи на Борнов идентитет. Мислим да би њима то деловало мало одбојно, али у сваком случају, сигурно је то филм који је са Пинком као продуцентом, могао да има добар наступ.

Ваш утисак о филму *Свети Георгије убива аждаху*?

Морам признати да је то филм који је мени, као и већини публике, био нека врста разочарања. Оно што је мени недостајало у том филму пре свега емоција коју та прича мора да има пошто генерално, говори о емоцији – не само у смислу љубавног троугла Ђорђе – Катарина – Гаврило, већ једног ширег контекста, повезаности емоције према својој земљи, емоције према историји и наравно, емоцији међу људима. То је филм о љубавном четвороуглу између троје људи и рата, који је целу ту ситуацију закувао на један посебан начин. Међутим, добили смо филм који упорно бежи од својих емоција, добили смо филм у коме су одједном, неке споредне ствари – колико је коштао, колико се види на екрану – почеле да га оптерећују. С друге стране, својом енергијом није успео то да надомести. Онда се тај филм претворио у непријатан културни догађај у нашој кинематографији. Мислим да је Срђан Драгојевић вероватно наш најинтересантнији и најдоказанији редитељ те генерације која би сад требало да се бави mainstream филмом, али мислим да је и Георгије показатељ тога да се већ неко време тешко сналази у нашој кинематографији.

Какви су утисци о филму *Београдски фантом*?

Фантом је одличан филм. Највећа сметња у концепцији тог филма је била како ће функционисати та играно-документарна форма – пошто је неконвенционална по себи. Много је времена проведено у монтажи због тога што се тражио прави однос између документарног и играног. Међутим сада када сам погледао Фантома, мислим да је та играно-документарна форма права ствар зато што је она омогућила да се не улази у неку врсту реконструкције Васиљевићевих реалних мотива и његовог реалног

бекграунда већ се улази у оно што дефинише Фантома. Тако да је у ствари овај филм успео да са једне стране демистификује причу о Фантому – да каже ко је то био и како су ствари ишле, али с друге стране успео је да га додатно мистификује тиме што кроз играну структуру није потпуно разобличио позадину читавог тог случаја и мислим да је то сјајно.

Како реагује публика на филмове као што су *Живот и смрт порно банде*?

Ја сам гледао тај филм на Фесту и на премијери тако да, у принципу, публика је била припремљена и очекивала је тај филм. Међутим, то је филм који ће бити приказиван у касним ноћним пројекцијама, у том смислу нико неће доћи на *Живот и смрт порно банде* о чекујући да види

Мртав ладан

. То је филм светског формата, без икакве сумње. Чак и неко ко, можда, не воли ту врсту естетике, не може да оспори да је то заиста филм какав се ретко виђа у светским оквирима. Када сам гледао на Фесту, осећао сам се почаствовано што присуствујем пројекцији филма који има толики потенцијал који ће, ја сам сасвим сигуран, бити препознат и подржан у неком тренутку. Што се публике тиче, мислим да ће млађа публика препознати енергију коју носи филм. Мислим да ће старија публика која има неку врсту потребе за претенциознијим садржајем на филму можда бити мало узнемирена тим филмом, сматрајући да је он можда екстреман. Чак и неки старији критичари као што је Милан Влајчић – његова реакција на филм је била повољна, он је референт каква ће бити mainstream рецепција тог филма. Дубравка Лакић, с друге стране, критичар Политике, се толико згадила да је после 40 минута напустила филм, тако да ће она представљати други пол. Али ја мислим да ће то добро проћи.

Од ког се филма много очекивало, па је разочарао када је коначно изашао?

Што се *Аждахе* тиче, ми смо сви очекивали филм светског формата, добили смо локални филм. Од Срђана се више очекивало, али апсолутно не можемо занемарити одређене квалитете који у њему постоје. Мени је рецимо *Љубав и други злочини* филм од кога сам очекивао много више знајући Стефанове (*Стефан Арсенијевић, редитељ филма, прим. нов*) радове који

су били врло добри, врло вешти, имали један врло добар ритам... Колико год ја презирао

генерално тај један анегдотско-шармерски приступ глуми у нашим филмовима, базиран на некој врсти личног вица, опет, са друге стране, та нека велика хладноћа и спорост у глуми у коју је он отишао није карактеристична за наше филмове. Мислим да је Стефан покушао да побегне од домаћих клишеа, али да је онда отишао у нешто што по духу није блиско ни нама, ни причи. То је филм који има озбиљан проблем са идентитетом на нивоу саме микроструктуре. И то ме изненадило, очекивао сам да ће тај филм бити убедљивији. Мислим да је тајна за успешан филм, филм који ће привући женску публику – да има љубав у наслову.

Колико значи добар буџет – да ли је то само боља фотографија, ефекти?

Филм може јефтино да се сними, али не јефтино да се гледа. То наши редитељи заборављају. Приче о недостатку новца, с једне стране, могу да буду оправдање у неком интерном смислу, али то гледаоца не занима. *Порно банда* је добра зато што су осмислили концепт који заправо може да функционише са мало новца и то је тајна успеха тог филма. Многи наши редитељи који су радили с минималним средствима нису осмишљавали, него су снимали филмове који једноставно оскудевају.

Како коментаришете тријумф филма *Slumdog Millionaire* на овогодишњој додели Оскара?

Slumdog ми се јако допао, мислим да је то филм који је парадигматичан због тога што је дистрибуиран и третиран као нека врста независног филма, а заправо, када се тај филм анализира, јасно је да је реч о mainstream филму par excellence. Мислим да је ово велики comeback старе школе холивудског филма, која је данас гетоизирана. Занимљиво је колико је *Slumdog Millionaire* аутсајдер колико и његов главни јунак. Warner Brothers у једном тренутку није знао шта да ради са њим и продао га је студију Fox. Значи да је у једном тренутку био сироче као и јунаци филма, а на крају је доживео велики успех. Судбина филма се преплела са судбином јунака.

Препоручите читаоцима *Политиколога* неки филм, који нисмо поменули у разговору...

Мислим да је филм редитељке Kathrin Bigelow *The Hurt Locker* филм који би читаоцима

„Политиколога“ могао да буде занимљив из више разлога.

Експанзија домаћих серија

Мислим да су серије као уметничка форма у свету у овом тренутку можда чак и потентнија од филма. Код нас телевизије имају буџете са којима могу да покрећу ту врсту продукције. Уколико желиш гледан програм, најбољи пут до тога је да направиш домаћу играну серију. Када је реч о РТС, има серија које нису успеле у уметничком смислу иако је намера била у реду. Серија којој једноставно није место на РТС, *Село гори а баба се чешља*, има велику гледаност, али нема уметничку вредност, нити има вредност у било ком смислу која би оправдавала њено место на телевизији. Мислим да би РТС морао да почне да се бави борбом за гледаност на другачији начин, тиме што ће нудити најквалитетнији производ и да ће тај квалитет сам по себи да се наметне.

(Интервју преузет из магазина „Политиколог“: http://www.fpn.bg.ac.yu/casopisi/data/politolog_maj_2009.pdf)